

VLAAMS INSTITUUT VOOR
SPORTBEHEER EN RECREATIEBELEID

Leidraad voor opstellen toezichtsplan publiek toegankelijke zwembaden

ADDENDUM

TWOL-studie
OMG/GOP/TWOL/2017/001

Samenstelling: Marjolein van Poppel

WOORD VOORAF

Na de indiening van het eindrapport van de TWOL-studie 'Leidraad voor opstellen toezichtsplan publiek toegankelijke zwembaden' door ISB op vrijdag 4 januari 2019 ontving ISB gedetailleerde juridische feedback. De kern van de feedback, nl. de basisfeedback die eerder aan ISB doorgegeven was, was reeds verwerkt in de ingediende TWOL-studie. Maar, aangezien in een juridische context de nuance en specifieke omschrijvingen een belangrijke impact kunnen hebben, besloot ISB om de detailfeedback bij de leidraad via een addendum over te maken aan de opdrachtgever.

We hebben tegelijk van de gelegenheid gebruik gemaakt om voor bijlage 3 bij de leidraad een aanvullend informatie kader te voorzien.

In wat volgt geven we de specifieke passages aan waar we een verfijning wensen aan te brengen. Het gaat niet om fundamentele wijzigingen aan de leidraad, maar om verduidelijkingen of nuanceringen.

ADDENDUM BIJ DEEL 3 – LEIDRAAD VOOR HET OPSTELLEN VAN EEN TOEZICHTSPLAN IN PUBLIEK TOEGANKELIJKE ZWEMBADEN

Aanpassingen staan in het groen

SITUERING

Wettelijke verplichtingen

- Zorgvuldigheidsprincipe
Aanvulling:
  - In de context van deze leidraad is het referentiekader voor de exploitant dat van de “normaal voorzichtige en redelijke exploitant”. Deze kan niet gelijkgesteld worden met een doorsnee persoon, aangezien van de exploitant, als professioneel expert ter zake, meer mag verwacht worden dan van een doorsnee persoon.
- Inspanningsverbintenis
Aanvulling:
Alle nodige maatregelen kan in bepaalde omstandigheden soms dus verder gaan dan het wettelijk verplichte minimum.

Goed gebruik van de leidraad

- A/ de minimaal te volgen basisstappen inclusief sub-stappen (wettelijk vereist minimum, dat door de zorgvuldigheidsnorm soms kan/moet uitgebreid worden)

ACHTERGRONDINFORMATIE EN INSPIRATIE BIJ SITUERING

Verantwoordelijkheid die de exploitant heeft

Wanneer er zich toch een ernstig incident voordoet, spelen bij de **beoordeling van de aansprakelijkheid** verschillende elementen mee:

- ...
- er wordt nagegaan of het *zorgvuldigheidsprincipe* - handelen zoals een voorzichtig en redelijk ~~persoon~~ exploitant in dezelfde omstandigheden zou hebben gedaan - al dan niet geschonden werd;
- ...

Uit een analyse van rechtszaken met betrekking tot verdrinkingen, blijkt ook waar rechters belang aan hechten en hoe ze bepaalde **begrippen** invullen:

- ...
- KWALITEIT VAN HET TOEZICHT // Uit de bestudeerde cases blijkt dat bij de beoordeling van de aansprakelijkheid met betrekking tot het toezicht vooral de kwalitatieve aspecten van het toezicht (hoe werd het uitgeoefend) de doorslag geven, meer dan de aanwezigheid van een voldoende aantal toezichters. *Als er te weinig toezichthouders zijn, die wel elk kwalitatief toezicht houden, ontslaat dit de exploitant niet van zijn aansprakelijkheid. Het is de verantwoordelijkheid van de exploitant dat het toezicht zowel kwantitatief als kwalitatief volstaat om de risico's tot een minimum te beperken.*

Het doorlopen van deze leidraad is het doorlopen van een **proces**, dat zeker de eerste keer de nodige tijd en aandacht zal vragen. Met het ondersteunende materiaal en de begeleiding en opleiding die voorzien wordt, zijn de nodige handvaten beschikbaar om dit proces op een goede manier te doorlopen maar wees je er wel bewust van dat dit een continu leerproces is. **Het veiligheidsmanagement moet permanent geëvalueerd worden en steeds up to date gehouden worden.**

STAP 1 STEL EEN WERKGROEP SAMEN

...

Aandachtspunten

Eindverantwoordelijkheid

De exploitant staat in voor het veiligheidsbeleid van zijn zwemgelegenheid en heeft hier een belangrijke verantwoordelijkheid in. Het is aan de exploitant om de meest geschikte aanpak te bepalen om het veiligheidsbeleid vorm te geven. Hierbij zijn expertise en tijd bijvoorbeeld in overweging te nemen elementen.

~~Het is aan de exploitant om te bepalen wie omwille van zijn/haar expertise de meest geschikte persoon is om het veiligheidsbeleid uit te werken. Het is aan de exploitant om te bepalen waar en wanneer hij of zij zich laat bijstaan door interne of externe personen die omwille van hun expertise het meest geschikt zijn om het veiligheidsbeleid mee uit te werken.~~ Dit kan een persoon van de eigen organisatie met een bepaalde expertise zijn of men kan zich hierin laten ondersteunen door een externe expert.

<opsommingstekens>

- Indien het om een eigen medewerker gaat, is het de verantwoordelijkheid van de exploitant om ervoor te zorgen dat die medewerker(s) voldoende tijd kan (kunnen) vrijmaken om die taak op zich te nemen.
- Indien men een beroep doet op externen moet de exploitant er op toe zien dat die zijn opdracht naar behoren uitvoert en dit opvolgen.

Expertise inwinnen ontslaat de exploitant echter niet van zijn verantwoordelijkheid, hij blijft eindverantwoordelijke ook als het gaat om het al dan niet opvolgen van de voorgestelde maatregelen.

~~De eindverantwoordelijke (gemeentebestuur/raad van bestuur/...) van de exploitant moet zijn goedkeuring hechten aan de risicobeoordeling en de vertaling ervan naar het toezichtsplan.~~

De exploitant **blijft is** verantwoordelijk voor de uitvoering van een degelijke risicoanalyse en het nemen van de nodige maatregelen. De verantwoordelijkheid kan niet afgewenteld worden op **de aangestelde werkgroep of de individuele leden** van deze werkgroep – tenzij omwille van de juridische verhouding tussen de exploitant en de personen die meewerken aan de risicobeoordeling (bijvoorbeeld schepen/bestuurslid, relatie werkgever-werknemer, contractuele band tussen bv. de exploitant en een consultant), ...).

De risicobeoordeling van de exploitant, en de vertaling ervan naar het toezichtsplan, dienen steeds goedgekeurd te worden door de eindverantwoordelijke van de exploitant. Deze goedkeuring dient aan de risicobeoordeling en het toezichtsplan gehecht te worden.

ACHTERGRONDINFORMATIE EN INSPIRATIE BIJ STAP 1

Belang van een participatieve risicoanalyse en het participatie opstellen van een toezichtsplan

Bedrijfsblindheid voorkomen	
Komen tot een uitgebalanceerde visie	
Draagvlak creëren en responsabilisering	<p><i>Door je 'hiërarchische meerdere' in het hele denkproces te betrekken, heeft hij inzicht in waarom bepaalde keuzes gemaakt worden en heb je aan hem een medestander bij het verantwoorden van de genomen preventieve maatregelen op basis van de risicoanalyse.</i></p> <p><i>Het betrekken van personeel en andere personen die een rol spelen in het toezicht in het zwembad leidt ertoe dat men zich meer bewust wordt van de mogelijke risico's en de bijdrage die men kan leveren om deze of de mogelijke gevolgen in te perken.</i></p> <p><i>Het werken met een werkgroep ontslaat de exploitant niet van zijn verantwoordelijkheid om in te staan voor het veiligheidsbeleid in de zwemgelegenheid. De exploitant is verantwoordelijk voor een degelijk uitgevoerde risicoanalyse om te komen tot een toezichtsplan.</i></p>
Zorgvuldig handelen in de praktijk gebracht	

STAP 4 NOTEER DE REEDS GENOMEN EN BEPAAL DE BIJKOMENDE TE NEMEN MAATREGELEN

ACHTERGRONDINFORMATIE EN INSPIRATIE BIJ STAP 4

Heb je minstens voor de rode en **bij voorkeur** waar mogelijk of **redelijk verantwoord** ook voor de oranje risico's maatregelen geformuleerd?

Is er actie ondernomen om die maatregelen in de praktijk om te zetten?

Bijlage 3 – Voorbeelden van de beoordeling van enkele risico's

Aanvullend informatie kader

Contextanalyse

Bij iedere risicobeoordeling dient een **contextoverweging** gemaakt te worden. Dit wil concreet zeggen dat een op het eerste zicht concrete en identieke situatie in casus A een andere beoordeling kan krijgen dan in casus B omdat de context anders is. Daartoe dient iedere situatie vanuit drie gezichtsvelden te worden benaderd om een volledige contextanalyse te kunnen maken.

Een contextanalyse dient steeds gemaakt te worden vanuit het **gezichtsveld** van de toezichter, de bader en de infrastructuur om tot een volledige analyse te komen.

- De factor W geeft de **waarschijnlijkheid** aan van het optreden van een bepaald risicoscenario. Bij het risicoscenario ontstaat, uitgaande van een gevaarlijke situatie, een ongewenste begingebuurtenis die zich verder ontwikkelt via tussengebeurtenissen tot een eindgebeurtenis met een bepaald letsel of schade.
- De **blootstellingsfactor** B geeft aan hoe vaak en hoe lang een persoon aan een gevaarlijke situatie wordt blootgesteld. In de blootstellingsfactor kan ook het aantal blootgestelde personen worden meegenomen. Als blootstelling wordt dan dus het product genomen van blootstellingsfrequentie, blootstellingsduur en het aantal blootgestelde personen.
- Het **effect** kan bestaan uit materiële schade of lichamelijk en psychisch letsel.

Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB) vzw

---

August De Boeckstraat 1 bus 3
9100 Sint-Niklaas

Tel: 03/780.91.00 - Fax: 03/780.91.09

secretariaat@isbvzw.be
www.isbvzw.be - www.isbkennisbank.be

Contactpersonen

Marjolein van Poppel - stafmedewerker
Tel: 03/780.91.06 - marjolein.vanpoppel@isbvzw.be

David Nassen - directeur
Tel: 03/780.91.05 - david.nassen@isbvzw.be

© ISB vzw, 2019